

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

2

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: НОВІ ВИМІРИ У ВОЄННИЙ ЧАС

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 16 травня 2025 року

Том 2

Одеса
2025

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)
Є 24

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 16.05.2025 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: нові виміри у воєнний час** : у 2 т. : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 16 травня 2025 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2025. – Т. 2. – 716 с.
ISBN 978-617-8430-61-0

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири України: нові виміри у воєнний час» містять результати наукових досліджень і практичних напрацювань вчених, фахівців і військовослужбовців, здійснені в умовах повномасштабної війни. У збірнику представлено як теоретичні, так і емпіричні дослідження у галузях філософії, загальної теорії держави і права, історії права, сучасних соціально-політичних процесів, соціології та психології.

Особливу увагу приділено аналізу загроз національній безпеці в конституційному, міжнародному та європейському правовому контекстах, а також питанням трудового, соціального, земельного, аграрного та екологічного права. Окремі розділи присвячено функціонуванню економіки та підприємництва в умовах євроінтеграції.

У збірнику також розглянуто проблематику цифрової трансформації, захисту інформації та кібербезпеки в умовах воєнного часу, методику викладання іноземних мов, перекладознавство, лінгвістику і журналістику. Висвітлено наукові здобутки в адміністративному, фінансовому, морському та митному праві, реформуванні судової системи, діяльності прокуратури, правоохоронних органів та адвокатури. Окремо проаналізовано питання кримінального права, кримінального процесу, кримінології, криміналістики, судової експертизи, медико-психологічного забезпечення правосуддя, а також аспекти цивільного, сімейного, господарського права, інтелектуальної власності та патентного судочинства. Розглянуто також актуальні питання діяльності бібліотек у закладах вищої освіти та фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник адресовано науковцям, викладачам, здобувачам вищої освіти, а також практикам у галузях права, економіки, соціології, політології, психології, філології, журналістики та кібербезпеки.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)“364”“20”(062.552)

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

ISBN 978-617-8430-61-0

© НУ «Одеська юридична академія, 2025
© Автори статей, 2025

Яніцька Інна Анатоліївна МЕДІАЦІЯ ЯК СТРАТЕГІЯ УСПІШНОГО АДВОКАТА	171
Бітов Іван Андрійович ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ПРИ ВІДКРИТТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	173
Кисельов Вадим Костянтинович ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ЧАСТКОВОЇ ВЛАСНОСТІ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ	176
Колечко Дмитро Миколайович ДЕЯКІ АКТУАЛЬНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ ПРО СТЯГНЕННЯ АЛІМЕНТІВ НА УТРИМАННЯ ДИТИНИ.	179
Лукасевич Геннадій Олегович ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ НЕМАЙНОВОГО ХАРАКТЕРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	181
Мельниченко Анна Володимирівна ІНСТИТУТ ПРИВАТНОГО ВИКОНАННЯ ЯК СКЛADOVA РЕФОРМИ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ	184
Парфьонов Георгій Володимирович ДОКУМЕНТУВАННЯ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ ВИКОНАВЦЯМИ В ПРОЦЕСІ НАКЛАДЕННЯ ТИМЧАСОВИХ ОБМЕЖЕНЬ НА БОРЖНИКА	187
Поліщук Павло Анатолійович ПОРЯДОК ВСТАНОВЛЕННЯ ЮРИДИЧНОГО ФАКТУ РОДИННИХ ВІДНОСИН МІЖ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ	190
Русецька Оксана Олександрівна ДЕЯКІ ЗМІНИ ЦИВІЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ЗДІЙСНЕННЯ СУДОВОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ	193
Сатановська Олена Валентинівна ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ЗАХИСТУ ЖИТЛОВИХ ПРАВ. ...	195
Снітко Андрій Сергійович ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ ЕСТОПЕЛЮ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ТА СУДОВА ПРАКТИКА.	198
Федорчук Юлія Олександрівна ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПИСУ НОТАРІУСА ТАКИМ, ЩО НЕ ПІДЛЯГАЄ ВИКОНАННЮ	201

СЕКЦІЯ 14. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

Харитонова Олена Іванівна ПРАВО НА ЦИФРОВУ ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ОДНЕ З ОСНОВНИХ ЦИФРОВИХ ПРАВ	203
Ульянова Галина Олексіївна ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО ПРОЄКТУ ЗАКОНУ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ	207
Бааджы Наталія Пилитівна ПОРУШЕННЯ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ СФЕРІ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ	210
Галупова Лариса Ігорівна ПРАВОВІ ЗАСАДИ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ ІМІДЖЕВИХ ПРАВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ	213
Ennan Ruslan ARTIFICIAL INTELLIGENCE, INTELLECTUAL PROPERTY AND PATENT LAW: THE PROBLEMS OF THE LEGAL REGULATION	216

Адвокат-медіатор – це фахівець нового покоління, який поєднує юридичні знання з навичками комунікації, емоційного інтелекту та психології конфлікту. Його головна перевага – здатність бачити ширше, ніж формальна правова рамка, і допомагати людям не просто вигравати справи, а вирішувати проблеми.

Список використаних джерел:

1. Герасимчук С. С. Медіація як один із видів альтернативного вирішення спорів: визначення, переваги та недоліки. *Право*. 2024. № 82. С. 270–274. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/05/43.pdf>.
2. Швецова Л. Альтернативні способи вирішення спорів. *Вісник НААУ*. 2024. № 1-2. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/news/vidannya/2024-03-01-vidannya-v-snik-1-2-2024_65e1a9d65d65e.pdf
3. Гаро Г., та ін. Адвокат та медіація. – Харків : Фактор-Медіа, 2022. 112 с. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/publications/Адвокат%20та%20медіація.pdf>.
4. Ремескова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/10720/1/Remeskova_88-91.pdf.
5. Маркович Х. Медіація як альтернативний спосіб вирішення конфліктів в адвокатській діяльності. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 61. С. 47–49. URL: <https://www.vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc61/10.pdf>.
6. Примаков К., Калюжна А. Вирішення конфліктів через медіацію у діяльності адвокатів: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник ДДУВС*. 2021. – № 2. С. 477–483. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/bitstream/123456789/9083/1/68.pdf>

Ключові слова: медіація, суд, адвокат, судовий розгляд, спір, конфлікт, адвокатська медіація.

Keywords: mediation, court, lawyer, trial, dispute, conflict, lawyer mediation.

Бітов Іван Андрійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу*

ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ ПРИ ВІДКРИТТІ АПЕЛЯЦІЙНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Відкриття апеляційного провадження – це перший етап процедури перевірки судових рішень судом апеляційної інстанції. На думку Верховного Суду, «відкриття апеляційного провадження у справі слід розглядати як сукупність передбачених процесуальним законом послідовних дій суду апеляційної інстанції, які розпочинаються визначенням колегії суддів (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи та завершуються постановленням ухвали про повернення апеляційної скарги, про відкриття або про відмову у відкритті апеляційного

провадження» [1]. На цьому етапі суд апеляційної інстанції діє в особі судді-доповідача або колеги у складі трьох професійних суддів. Завданнями, які реалізує суд апеляційної інстанції при відкритті апеляційного провадження, є перевірка наявності у скажника права апеляційного оскарження даного судового рішення, а також дотримання скажником вимог процесуального закону щодо форми та змісту апеляційної скарги, строків її подання та інших умов реалізації цього права. Як справедливо відзначається у наукових джерелах, на цьому етапі застосовуються первинні інструменти судового контролю, що гарантують, з одного боку, право на справедливий судовий захист, а з іншого боку, є превенцією зловживання правом на захист [2, с. 421]. Для належного виконання цих завдань суд апеляційної інстанції наділений такими повноваженнями:

- 1) залишити апеляційну скаргу без руху;
- 2) повернути апеляційну скаргу;
- 3) відмовити у відкритті апеляційного провадження;
- 4) відкрити апеляційне провадження.

Суд апеляційної інстанції залишає апеляційну скаргу без руху у випадках: недотримання скажником вимог процесуального закону щодо форми та змісту апеляційної скарги, зокрема, неоплати судового збору; порушення строку подання апеляційної скарги; відсутності у скажника (або його представника) зареєстрованого електронного кабінету в ЄСІТС, якщо він за законом зобов'язаний був його зареєструвати.

Про залишення апеляційної скарги без руху суд апеляційної інстанції в особі судді-доповідача постановляє ухвалу, в якій зазначає недоліки апеляційної скарги, спосіб їх виправлення та строк, протягом якого скажник повинен усунути вказані судом недоліки. У разі пропуску строку апеляційного оскарження суд апеляційної інстанції в ухвалі роз'яснює скажнику його право подати заяву про поновлення цього строку із зазначенням поважних причин його пропуску.

Важливо, що суд реалізує своє повноваження залишити апеляційну скаргу без руху не для перешкодження реалізації скажником його права на апеляційне оскарження судового рішення, а навпаки, з метою сприяння у реалізації цього права. Тому суддя-доповідач не вправі просто обмежитись вказівкою про наявність недоліків апеляційної скарги, а має чітко вказати, які саме недоліки він виявив та, по-можливості роз'яснити скажникові, у який спосіб їх можна усунути. Наприклад, якщо скажник не сплатив судовий збір, в ухвалі про залишення апеляційної скарги без руху має бути, зокрема, зазначено суму судового збору, яку належить сплатити, та банківські реквізити для її оплати.

Якщо у встановлений в ухвалі строк скажник виправить недоліки апеляційної скарги, вона приймається судом до розгляду та вважається поданою у первісний день її подання. У протилежному випадку суд апеляційної інстанції постановляє ухвалу про повернення апеляційної скарги особі, яка її подала. Така апеляційна скарга вважається неподаною.

Крім наведеного вище випадку суд апеляційної інстанції повертає апеляційну скаргу з підстав, передбачених ч. 5 ст. 357 ЦПК України [3]. Вказані підстави об'єднує той факт, що вони не свідчать про відсутність в особи, яка подала апеляційну скаргу, права на апеляційне оскарження даного судового рішення. Дана особа просто неналежним чином реалізувала своє право. Тому повернення апеляційної скарги не є незворотною процесуальною дією та не перешкоджає повторній подачі апеляційної скарги за умови усунення причин її повернення. Так, наприклад, у випадку подання апеляційної скарги особою, яка не має процесуальної дієздатності (п. 1 ч. 5 ст. 357 ЦПК України), дану апеляційну скаргу може бути подано її законним представником, і у разі відсутності інших недоліків апеляційна скарга буде прийнята судом до розгляду.

Повернення апеляційної скарги оформлюється ухвалою суду апеляційної інстанції у складі колегії з трьох професійних суддів.

На відміну від двох попередніх повноважень, відмова у відкритті апеляційного провадження застосовується судом апеляційної інстанції у випадку відсутності у скажника права на апеляційне оскарження даного судового рішення. У зв'язку з цим, відмова у відкритті апеляційного провадження перешкоджає повторному зверненню цієї особою з апеляційною скаргою на це саме судове рішення.

Відмова у відкритті апеляційного провадження оформлюється ухвалою, яка постановляється судом апеляційної інстанції у складі колегії з трьох професійних суддів.

За відсутності підстав для залишення апеляційної скарги, повернення її скажнику та відмови у відкритті апеляційного провадження суд апеляційної інстанції у складі колегії з трьох професійних суддів постановляє ухвалу про відкриття апеляційного провадження.

Таким чином, повноваження суду апеляційної інстанції, які він здійснює на етапі відкриття апеляційного провадження, з одного боку, покликані сприяти особі, яка подала апеляційну скаргу, в реалізації її права на оскарження судового рішення, а з іншого, - надають суду апеляційної інстанції можливість здійснювати належний контроль за дотриманням скажником встановленого законом порядку реалізації цього права.

Список використаних джерел:

1. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 23 лютого 2021 року у справі № 263/4637/18, провадження № 14-126цс20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96406952>.
2. Ватрас В. А., Гецько В. В. Відкриття провадження в цивільному та господарському процесі: порівняльний аспект. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2024. Вип. 82: Ч. 1. С. 419-423.
3. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.

Ключові слова: цивільний процес, судовий захист, апеляція, оскарження судових рішень, повноваження суду.

Keywords: civil procedure, judicial protection, appeal, challenging court decisions, court powers.

Кисельов Вадим Костянтинович

*Національний Університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу,
суддя Суворовського районного суду м. Одеси*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРИПИНЕННЯ ПРАВА СПІЛЬНОЇ ЧАСТКОВОЇ ВЛАСНОСТІ У СУДОВІЙ ПРАКТИЦІ

У судовій практиці нерідко виникають спірні питання, які пов'язані з припиненням права спільної часткової власності.

ЦК України виділяє декілька способів припинення права спільної часткової власності, а саме: 1) виділ частки з майна, що є спільній власності (ст. 364 ЦК України); 2) припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників (ст. 365 ЦК України); 3) звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності (ст. 366 ЦК України); 4) Поділ майна, що є у спільній сумісній власності (ст. 372 ЦК України)[1].

Всі вищевказані способи припинення права власності об'єднує той факт, що у одних співвласників змінюється розмір часток, а у інших право власності на частку припиняється.

Судами у більшості випадків розглядаються справи, які пов'язані саме з поділом об'єктів нерухомого майна, що перебувають у спільній частковій або спільній сумісній власності, або виділом відповідної частки в натурі. Практика показує, що, як правило, це спори між подружжям про поділ спільного майна або спори між співвласниками об'єктів нерухомого майна.

Однак спори між подружжям про поділ спільного сумісного майна характеризуються більшою складністю, оскільки у даних спорах необхідно встановити не тільки можливість поділу, а також і належність об'єктів до спільної сумісної власності. У спорах про поділ майна, що належить співвласникам на праві спільної часткової власності, як правило, розмір належних часток сторони не оспорують, а спірні питання виникають саме під час визначення конкретних приміщень, або меж земельної ділянки, що переходить до співвласників.

ЦК України передбачає можливість самостійного урегулювання співвласниками користування майном, що є їхньою спільною частковою власністю, а у разі наявності спору, то такий спір підлягає розгляду судом.

Цікавим питанням є поділ або виділ частки в натурі з нерухомого майна, що перебуває у спільній частковій власності. У більшості випадків такі спори виникають після переходу права власності на частку, що належала первісному